

Jatkuvan koulutuksen tutkimusohjelma käynnistyy

Koulutuksen suunnittelusta oppimisen suunnitteluun

Suomen Akatemia, ammattikasvatushallitus, kouluhallitus, opetusministeriö ja työministeriö sekä fil.tri Eero Ropo, vs. apul.prof. Urpo Sarala ja apul.prof. Jukka Tuomisto ovat tehneet sopimuksen jatkuvan koulutuksen tutkimusohjelman käynnistämiseksi. Kolmivuotisen tutkimusohjelman kustannukset ovat noin 2 miljoonaa markkaa.

Yhteiskunnan tuotannollis-teknologinen muutos on nykyisin nopeaa, mikä on johtanut siihen, että yhteiskunnan kasvatus- ja koulutusjärjestelmää täytyy kehittää kokonaisuutena, joka tähtää jatkuvan koulutuksen periaatteeseen. Jatkuvan koulutuksen suunnittelu ei voi kuitenkaan rajautua vain koulutusjärjestelmään, vaan sen piiriin on otettava myös työelämässä ja vapaa-aikana tapahtuva oppiminen. Oppimista tapahtuu esimerkiksi osallistuttaessa erilaisiin kehittämisprojekteihin työelämässä, työpaikkakoulutukseen, vapaa-ajan opintoihin sekä oman ammattialan kirjallisuuteen tutustuen.

Työelämän uudistumiseen liittyvä ammattien kehittäminen

Apulaisprofessori Jukka Tuomiston johtamaan tutkimushankkeeseen kuuluu kuusi osa-

tutkimusta, joissa tarkastellaan eri näkökulmista oppimisen liittämistä työn ja ammattien kehittämiseen.

Suomessa on nykyisin laaja ja monipuolinen työelämän koulutusjärjestelmä. Koulutuksesta huolehtivat monet yhteiskunnan ylläpitämät koulutuslaitokset, kuten yliopistot täydennyskoulutuskeskuksineen, ammattikurssikeskukset jne. Myös työnantajien henkilöstökoulutus on jatkuvasti lisääntynyt ja sitä järjestetään sekä työpaikoilla että erillisissä koulutuskeskuksissa. Palkansaaja- ja muut ammatilliset järjestöt ovat jo kauan järjestäneet omalle jäsenistölleen monipuolista työhön ja ammattiin liittyvää koulutusta.

Nykyinen järjestelmä ei kuitenkaan tarjoa kovin hyviä edellytyksiä yksilöiden jatkuvalla oppimiselle ja ammatilliselle kehittämiselle. Monien kohdalla osallistumismahdollisuudet ovat käytännössä huonot, annettava opetus on usein mekaanista ja oppisisällöt vanhentuneita, koulutustarjonta vinoutunutta ja siinä on selviä aukkoja. Myöskin kustannusvastuu on usein epäselvä.

Tutkimuksessa otetaan tarkastelun kohteeksi rakennus- ja sosiaali- sekä niiden koulutusjärjestelmien kehittäminen. Myös eri palkansaajajärjestöjen koulutuskysymykset otetaan lähemmin tarkasteltavaksi.

Työelämän uudistaminen ja sitä tukevan koulutuksen järjestäminen ei suju käytännössä ongelmitta. Työnantajien vastustus saattaa perustua vanhakantaiseen johtamis- ja kontrolli-ajatteluun sekä koulutuskustannusten lisääntymiseen. Palkansaajat taas voivat vastustaa kehittämistä ja koulutusta siksi että he katsovat vain työnantajan hyötyvän tällaisesta toiminnasta. Yksilötason muutosvastarinnan takana taas saattaa olla mukavuudenhalu tai epävarmuuden pelko muutostilanteessa. Tutkimuksessa on tarkoitus selvittää miten työelämän kehittämistä ja jatkuvaa oppimista estäviä rakenteellisia ja yksilöpsykologisia esteitä voidaan vähentää.

Tutkimuksessa selvitetään myös kuinka yleistä omaehtoinen itsensäkehittäminen on eri ammattiryhmissä ja mikä sen merkitys on työelämän oppimismuotona.

Apulaisprofessori Tuomiston johtama tutkimus suoritetaan Tampereen yliopiston aikuis- ja nuorisokasvatustieteiden laitoksella.

Laatupiirit oppivina yhteisöinä

Vs. apul.prof. Urpo Saralan tutkimuksen aiheena on työ jatkuvan koulutuksen kohteena ja välineenä. Aihetta lähestytään tutkimalla laatupiirejä, joilla tarkoitetaan itseohjautuvissa tuotantoryhmissä tapahtuvaa työtä ja kehittämistoimintaa.

Laatupiiritoiminnan tutkiminen on eräs keino pureutua organisaatioissa ja käytännön työssä tapahtuvaan oppimiseen ja käytännön kehittämistyöhön.

Työorganisaatioiden näkökulmasta laatupiiritoiminta on innovatiivista toimintaa, jossa uusi tapa tehdä työtä voi törmätä yhteen vanho-

jen tottumusten ja asenteiden kanssa. Organisaation johto voi suhtautua itseohjautuvaan työhön kannustavasti, välinpitämättömästi tai tukahduttavasti. Itseohjautuvaan työhön sisältyy siten myös valtaan ja henkilöstön hierarkiaan liittyviä ulottuvuuksia.

Laatupiiritoimintaa esimerkkinä käyttäen voidaan työssä oppimista tutkia myös yleisemmällä tasolla pohtien mm. millaisia haasteita työelämän nykyinen kehitysvaihe ja työssä tapahtuva oppiminen asettaa henkilöstökoulutukselle, mutta myös ammattikoulutukselle ja viime kädessä peruskoulutukselle.

Vs. apul.prof. Urpo Saralan tutkimus suoritetaan Helsingin yliopiston kasvatustieteiden laitoksella.

Teoreettiset perusteet opetussuunnitelmille

Fil.tohtori Eero Ropon johtaman tutkimuksen tavoitteena on laatia teoreettiset perusteet opetussuunnitelmien tekemiselle. Tässä hankkeessa keskitytään keskiasteen ja sitä ylempien koulutusasteiden kuten aikuiskoulutuksen ja aikuisten jatko- ja täydennyskoulutuksen opetussuunnitelmakysymyksiin.

Tutkimuksen neljän osahankkeen teemat ovat opetussuunnitelmien teoreettinen perusta, tietämysrakenteet ja opetussuunnitelma, ammatillisen aikuiskoulutuksen opetussuunnitelmamallit ja jatkuva koulutus sekä koulutusjärjestelmien modernisointi ja opetussuunnitelmien kehittäminen jatkuvan koulutuksen näkökulmasta.

Fil.tri Eero Ropon johtama tutkimus suoritetaan Tampereen yliopiston kasvatustieteiden laitoksella.